

Bu kitapçık,
İkinci Şans Projesi kapsamında Rönesans Holding ve
LifETIME Türkiye desteğiyle basılmıştır.

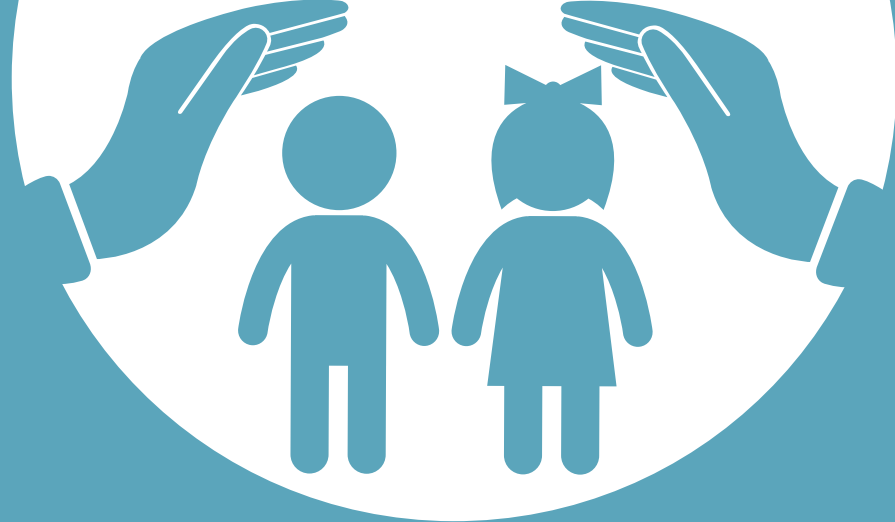

MERKEZ İLETİŞİM BİLGİLERİ

Altan Erbulak Sok. Hoşkalın Apt. 6/5 K:2 Mecidiyeköy / İstanbul / Türkiye
Posta Kodu: 34394 Telefon: +90 (212) 274 95 45
GSM: +90 (532) 300 29 95 Faks: +90 (212) 267 05 04
E-posta: info@koruncuk.org

ÇOCUK İSTİSMARINI TANIMA VE ÖNLEMEDE YÖNTEMLER

Bu kitapçığın hazırlanmasında, Uzman Psikolog/Psikoterapist Claudia Kipp-Çötök ve Uzman Psikolog/Psikoanalist Sema Yılmaz Karasu'nun Koruncuk Vakfı ev sahipliğinde, 26 nisan 2018 tarihinde İstanbul'da verdikleri "Çocuk İstismarını Tanıma ve Önlemede Yöntemler" seminerinin içeriğinden faydalanılmıştır.
Derleyen: Klinik Psikolog Görkem Demirdöğür Güller

Türkiye’de yapılan çalışmalara göre;

- Her 4 çocuktan 1’i mağdur
- Kız çocuklarında oran, erkek çocukların 2 katı
- Engelli çocuklarda risk 2-3 kat daha fazla
- Çocuk tecavüzlerinin %5’i ortaya çıkıyor, %95’i gizli kalıyor
- İstismarcıların %66’sı akraba, komşu gibi çocuğun tanıdığı kişiler
- İstismarcıların %9’u çocukla aynı evde yaşıyor

Adalet Bakanlığı’nın 2014 verilerine göre, adli tıp kurumuna

her ay gelen cinsel istismar vaka sayısı 650.

- Açılan toplam dava sayısı: 40.266
- Karar çıkan dava sayısı: 24.825
- Mahkumiyet Kararı: 13.968

Ülkemizde faillerin yüzde kaçının pedofili olduğuna dair bir araştırma bulunmamaktadır. Dünyada faillerin oranı %25 ile %50 arasında değişmektedir.

Dokunmadan yapılan taciz

- Teşhircilik
- Röntgencilik
- Sözel tacizler/cinsel içerikli konuşma
- Pornografi göstermek
- Çocuğu pornografi malzemesi yapmak
- Fuhuşa zorlanması (Ticari cinsel sömürü)

Dokunarak yapılan cinsel taciz

- Tacizcinin cinsel arzusunu çocuğun vücudunda gerçekleştirmesi
- Çocuğa oral, anal, vajinal yoldan kendi hazzı için türlü tecavüz biçimleri
- Çocuğu elle boşalmak için zorlamak
- Çocuğa sürtünerek boşalmak
- Çocuğun vücuduna dokunarak uygulanan cinsel şiddetin her türü

“İstismarcının Çocuğa Yönelik 4 Basamaklı Planlı İstismar Davranışı”

1. Basamak - Cinsel istismara zihinsel katılım: Cinsel taciz üzerine fanteziler

- Gerekçeleştirme
- Çocuğun seçimi

2. Basamak - Suçun Hazırlanması: Çocuğun hayır deme yeteneğinin test edilmesi

- Çocuğun günlük fiziksel temasının cinselleştirilmesi
- Çocuğa çekici gelecek alanlar yaratılması

3. Basamak - Suçun Gerçekleştirilmesi: Çocukta bağımlılık ve suçluluk duygularının teşvik edilmesi

- Özel ilgi gösterme
- Hediyeler alma
- Tehditler, korkutma
- Suçluluk ya da acıma duygularını uyandırma

4. Basamak - Deşifreye karşı eylemi güvence altına almak: Çocuğun manipülasyonu ve izolasyon

- Çocuğun diğer yetişkinlerden, kardeşlerinden ve arkadaşlarından izole edilmesi
- Kendisinin de katkısı olduğuna inandırılması

Çocuk Neden Susar?

- Ailenin dağılmasından korkmak
- Faili veya faille ilişkinin olumlu kısımlarını kaybetme korkusu
  - Tehditler
  - Diğer aile üyelerini koruma
  - Kendini suçlama
  - Utanma
- Cinsel istismarın "normal" olduğunu düşünme
  - İletişim kurabilecek kişi olmaması
  - "Namus kılıfı altında" yaptırım korkusu
- Erkekler: Eşcinsellik korkusu ve erkek olamama korkusu
  - Tam hatırlayamama
  - Sessizlik

hayatta kalma anlamında bir eylem seçeneği olabilir!

Cinsel taciz çocuklukta bitmez.

Çocuğun tüm gelişimini ve kişilik yapılanmasını etkiler. Cinsel istismar şüphesinde, erken dönemde terapi olanağı sağlanması çocuğun travmasının çözümlenmesine olanak sağlar. Çocuğun güvenli bir ilişki içinde sağlıklı bir gelişim ve kişilik yapılanması kurmasına yardımcı olur. Aksi durumda davranış problemleri, duygusal iniş çıkışlar ve sağlıksız ilişkiler ilerleyen zamanlarda gözlenmesi beklenen sorunlardan bazılarıdır.

Cinsel Tacizde Tanılama

- Cinsel tacizin tespitini tek başına sağlayacak test ve materyaller mevcut değildir.
- Cinsel taciz sonucu görülen psikolojik bulgular, çocuk ihmal ve işkencelerinde görülen bulgularla benzerlikler gösterir.
- Cinsel taciz şüphesinde çocuk ve aileyi kapsayan bir yaklaşımla farklı kurumların ve meslek uzmanlarının (Doktor, psikolog, pedagog ve hukukçular vs.) bir arada çalışması, teşhisin netliği açısından önem taşır.
- Teşhiste olayın başlangıcının belirlenmesi, üçüncü şahısların gözlemi ve şahitliği, yoksa çocuğun kendi ifadesi veya oyun ve resimle yaşadıklarını yansıtmaları önem kazanır.

Uzmanlar Nasıl Teşhis Eder?

- Küçük çocuklar genellikle problemleri üzerine direkt konuşmaktan çekinirler. Bu nedenle görüşmelerde, testlerin yanı sıra çok yönlü materyallerin ve oyuncakların var olduğu çocuk oyun odaları kullanılır.
- Anatomik bebekler aracılığı ile çocuk başına gelenleri daha net şekliyle anlatabilir.
- Yaşantısının resmini çizebilir.
- Simgesel oyunlar aracılığı ile yaşantılar dışı vurulabilir. Duygusal ve bedensel tepkileri izlemek önemlidir. Bu işaretleri okumada, uzmanların yeterliliği önem kazanır.

Teşhis Görüşmesinde Dikkat Edilecek Noktalar:

Çocuğa cinselliği konuşmanın kabul edilir olduğunu hissettirin. Organların doğru isimlerini öğretin ve konuşurken kullanın. Çocuğun neresine dokunulduğunu bu isimlerle sorarak anlatmasını, çizmesini ya da oyuncaklarla göstermesini isteyin. Ruh halindeki değişimleri ve bedensel tepkilerini (Çekinmeler, huzursuzluk, hareketlenme, kaygı vb.), dirençlerini gözlemleyin. Bilgi almak için çocuğu zorlamayın, hızlı davranmayın. Değerlendirme esnasında çocuğun ailesi ile/istismarcı ile bağıni göz ardı etmeyin.

Çocuğa Karşı Cinsel İstismarı Önlemede Çok Boyutlu Yaklaşım

Çocukları Bilinçlendirin: Cinsellik konusunda eğitim vererek haklarını ve başvuru noktalarını öğretin.

Ebeveynleri Bilinçlendirin: Ebeveyn eğitimi ve katılımına önem verin.

Kurumları Güçlendirin: Okul sosyal hizmeti ve rehberliğini etkin hale getirin. Kurumlardaki nitelikli uzman kapasitesini artırın.

Kurumlar Arası İlişki ve İş Birliğini Artırın: Çocuğa yönelik hizmetleri tek sistemde entegre edin ve düzenli takip edin.

Destek Hizmetleri: Çocuklar ve aileleri için ücretsiz, erişimi kolay sosyal ve psikolojik destek sağlayan merkezler ağı kurun.

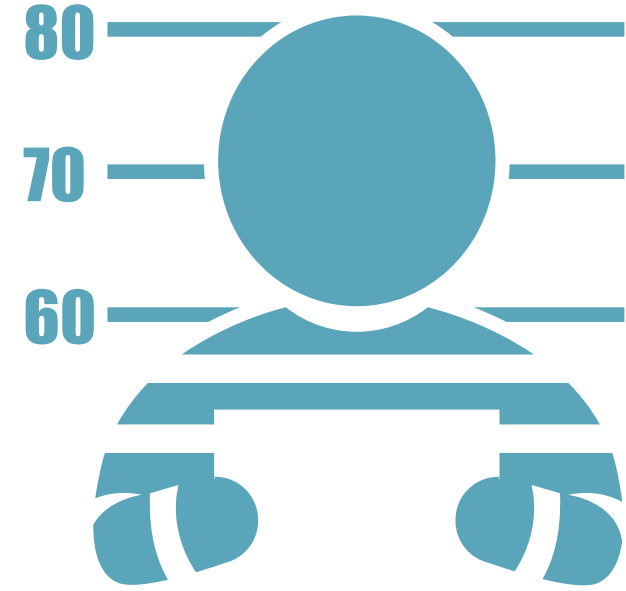
Faile Yönelik Tedavi: Failler ve fail adayları için koruyucu tedaviler geliştirin. Caydırıcı kanunlar düzenleyin.

Çocuklarımıza Neleri Öğretmeliyiz?

- Hakları konusunda bilgilendirin!
- Yardım alabilecekleri kişi-kurumlar hakkında bilgilendirin!
- Kendi vücudu hakkında karar verme özgürlüğü olduğunu öğretin.
- Yaşına uygun ve ihtiyacı olduğu kadar beden, aşk ve cinsellik hakkında bilgilendirme
- Duyguları tanıma, algılama ve ifade etme becerisi kazandırma
- Hoş ve hoş olmayan dokunuşlar arasındaki farkı bilme
- Sınır koyma ve karşıdakinin sınırını kabul etme, hayır deme becerisi kazandırma
- İyi sınırlar ile kötü sınırları ayırt edebilme
- Çocuğa yardım isteme hakkını öğretme
- İnternet ve cep telefonunu kullanma becerisi edindirme

Çocuklar her zaman suçsuzdur!

Tüm çocuk cinsel istismarcıları pedofili değildir.

Pedofili, cinsel bir bozukluk olarak değerlendirilir ve en az 16 yaşını doldurmuş bir kişinin, sürekli ya da tekrarlayıcı bir biçimde çocuklarla cinsel ilişkiye girmesi ya da böyle fanteziler kurarak uyarılması olarak tanımlanır. Pedofililer genellikle 4 - 11 yaş arasındaki çocuklara ilgi duyarlar ve bu ilgi sadece fantezi düzeyinde olabilir ya da duygusal birleşeni olabilir.

Çocuk istismarcılarının çoğunluğunu ise genel cinsel eğilimleri yetişkinlerden yana olan kişiler oluşturur. Bu kişilerde çocuğa yönelim bir erişkinin yokluğundan, dürtü kontrolünün olmamasından ya da kişinin hazzını tatmin edecek kendinden zayıf bir obje aramasından kaynaklıdır.

Pedofiliye Yönelik Terapi Hizmeti:

Amaç: Asla çocuklarla cinsellik yaşamamak ve pornografi kullanmamak

Hedef Kitle: Failler ve fail olma endişesi ile başvuranlar

Failin Terapisi = Mağdurun Korunması

Etkili Bir Terapi Programı Neleri İçermeli?

- Erişkin ve ergenler için tedavi programı
- Çocuk pornografisi kullanıcıları için tedavi programı

Terapi Programı (1 yıl boyunca haftada 1 kez):

- Cinsel: Tıbbi eğitim
- Psikoterapi: Bilişsel davranışçı terapi/ danışan için el kitabı
- İlaç tedavisi: Cinsel dürtüleri ve fantezileri azaltmak için

Faillere yönelik rehabilitasyonda iyi uygulama örneği olarak Berlin:

2005'ten beri Almanya'da Uni-Klinik Charité Berlin'de pedofili olan kişilere yönelik önleyici bir model program yürütülmektedir. Program, şimdiye kadar 8.000'den fazla kişiye hizmet sunmuştur.

Pedofil cinsel tercihi olan kişiler için müdahale programı kampanyasının mottosu: "Cinsel fantezilerinizden siz sorumlu değilsiniz, ancak davranışlarınızdan siz sorumlusunuz. Yardım var! Fail olmayın!"

Failer İçin Terapi Olanakları:

- Yetişkin suçlular için ayakta tedavi grupları (1,5 - 2,5 yıl)
- Ergen suçluları için ayakta tedavi grubu
- Gençler için sosyo terapötik grupta yaşama (2 - 3 yıl)

Failerin Tedavi Modülleri:

Failin kendi gerçeğini tanımasını ve eylemlerini önlemek için hangi adımları atması gerektiğini kavraması için geliştirilmiş tedavi modülleri şunları içerir:

- Biyografi ve psikoseksüel gelişim ilişkileri
- Kurbanlar için koruyucu bir faktör olarak empatiyi öğrenmek
- Tekrarlanmasını önleme becerisini geliştirmek

Programın Başarısı:

Berlin'deki bu programa katılanlarda doğrudan suistimal davranışı önlenmiş, çocuk pornografisinde daha az tüketim ve daha az şiddetli içerik kullanımı görülmüştür.

Kurumlarda Cinsel İstismarla

Nasıl Mücadele Ederiz?

- Çocuklarla çalışan her kurum, cinsel istismar için risk analizleri yapmalı
- Personel sorumluluğu ön planda olmalı
- Sevgi ve güven içeren, korkudan uzak bir ebeveynlik yaklaşımı kullanılmalı
- Tüm çalışanlar için doğru davranış kuralları belgesi hazırlanmalı
- Çalışanların, çocukların sınırlarına nasıl saygı göstereceklerinin net kuralları konulmalı
- Şüpheli durumlar için acil durum planları oluşturulmalı
- Çocuklar ve ebeveynler için şikayet yolları net, erişilebilir ve şeffaf olmalı
- Çocuklar için düzenli eğitimler hazırlanmalı ve önleme yöntemleri konusunda bilgilendirmeler yapılmalı
- Çocukların istismar durumunda başvurabilecekleri yetkili kişiler belirlenmeli
- Çalışanlara cinsel istismar konusunda düzenli eğitimler verilmeli

ÖNERİLER

Toplumsal Düzeyde Bilinçlenme İçin:

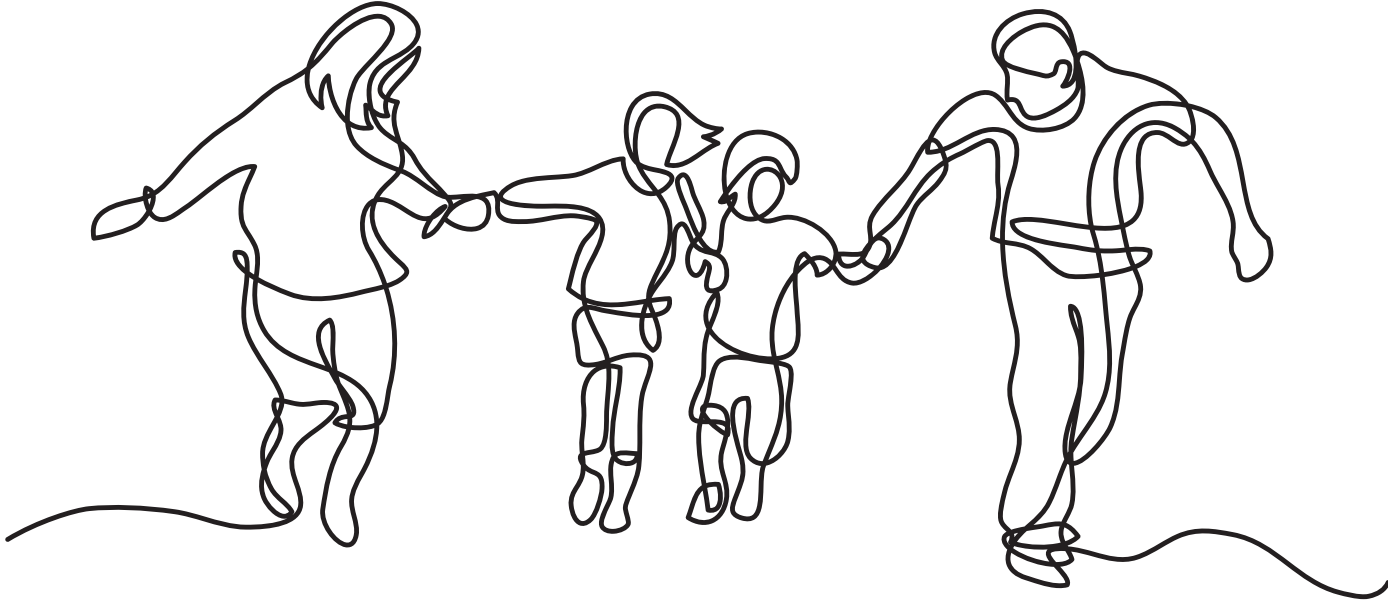
- Çocuk cinsel istismarının, devletin tüm kurumlarında ciddi bir toplumsal sorun olarak ele alınması
- Koruyucu ve önleyici yasaların caydırıcı, suça orantılı, rehabilitasyona yönelik olarak düzenlenmesi
- Toplumsal bilincin artması için broşürler, yayın ve eğitim yoluyla farkındalıklar oluşturulması
- Okullarda cinsel gelişim ve üreme sağlığı dersleri konularak, çocuğun kendi bedenini tanması ve koruması için bilinçlendirilmesi
- Çocukların toplu olarak var olduğu okul, yuva, sportif ve kültürel tesisler vb. kurumlarda çalışanların bilgilendirilmesi, tacizle ilgili çocukların takibini yapan ve başvuru noktası olacak sorumlu kişi belirlenmesi (Sosyal hizmet uzmanları, okul danışmanları vb.)
- Çocuk istismarlarıyla çalışacak kurumların yaygınlaştırılması, bu kurumlarda cinsel istismar konusunda uzmanlaşmış nitelikli meslek elemanı istihdamının artırılması ve diğer sivil toplum örgütleriyle iş birliğine gidilmesi gerekmektedir.

Aile İçinde Bilinçlenme İçin:

- Ebeveyn eğitimlerinden faydalanılması
- Aile içinde çocukla açık iletişimin teşvik edilmesi
- Cinsel gelişmenin kişilik gelişmesine paralel, doğal bir gelişim süreci olduğu bilinci ile cinsellik üzerinde konuşmanın ayıp, günah gibi kavramlardan ayıklanması, tabu olmaktan çıkarılması
- Çocuğa, bedenine rızası dışında kimsenin dokunamayacağını öğretilmesi, iyi ve kötü dokunuşların farkının anlatılması
- Çocuğa istemediği durumlar karşısında hayır demesinin ve yardım isteyebilmesinin önemli olduğu öğretilmesi
- Ailenin çocuğu güçlendirebilmesi için onu dinlemesi, inanması, koruması ve cesaretlendirmesi gerekmektedir.

Kadına yönelik değersizleştirme, şiddet, cinsiyet eşitsizliği, dildeki cinselliğe yönelik olumsuz kullanımlar ve çocuk evlilikleri ile mücadele edilmeden çocuk cinsel istismarı ile mücadele edilemez!

Aile İçi Tacizle Mücadelede Sistemsel Yol Önerisi

“Mahalle Bazlı Sosyal Hizmet”

